

# Caritas Cares

## Česká republika 2015

### Co je obsahem této zprávy

Tato zpráva popisuje hlavní problémy spojené s chudobou a sociálním vyloučením v České republice a navrhuje zákonodárcům, jak tyto problémy řešit. Tato doporučení jsou založena na analýze vlastních zkušeností Charity ČR, které jsou dávány do kontextu s oficiálními daty.

### O Charitě Česká republika

Charita Česká Republika (Charita ČR) poskytuje služby lidem, kteří se ocitli v ohrožení nebo v nepříznivé sociální situaci, osobám se zdravotním postižením, nevyléčitelně nemocným, osobám bez domova, drogově závislým, trestancům, obětem domácího násilí a obchodování s lidmi, lidem zasaženým mimořádnými událostmi, jako jsou záplavy nebo požáry, stejně tak přistěhovalcům a uprchlíkům. Charita ČR pomáhá rodinám, mužům, ženám i dětem bez ohledu na jejich věk, víru nebo zemi původu. Po celé republice poskytují organizace Charity ČR 815 registrovaných sociálních služeb, 85 zdravotních služeb a 308 služeb jiného druhu. V roce 2014 evidovala v rámci svých registrovaných služeb pomoc celkem 104 569 osobám.



Charitní noclehárna, foto: Richard Bouda

**Nedávné publikace Charity Česká republika:** [Výroční zpráva Charity Česká republika 2014](#)

**Institucionální zástupce:**

Mgr. et Mgr. Lukáš Curylo  
lukas.curylo@charita.cz  
+420 731 616 564  
<https://www.facebook.com/CharitaCR>

**Odborná spolupráce na zpracování zprávy za ČR:**

Mgr. Iva Kuchyňková      Mgr. Lucie Benešová  
iva.kuchynkova@charita.cz      lucie.benesova@charita.cz  
+420 603 280 738      +420 731 466 506

**Kontakt pro média:**

Ing. František Coufal  
frantisek.coufal@charita.cz  
+420 731 598 790  
<https://www.facebook.com/CharitaCR>

**Nízké mzdy  
a předluženost  
jednotlivců vytvořily  
v České republice  
nebezpečnou past  
chudoby.**

## Hlavní problémy České republiky spojené s chudobou a sociálním vyloučením:

### ❖ **Předlužení je největší pastí vedoucí k přetrvávající chudobě**

Počet insolvenčních návrhů podaných jednotlivci dosáhl doposud neslýchané úrovně. Postiženo je, mimo jiné, mnoho rodičů samoživitelů.

### ❖ **Bytová situace se dramaticky zhoršila**

Pro širokou vrstvu populace se bydlení stalo prakticky finančně nedostupným a nepřístupným. Mnozí volí podřadné bydlení.

### ❖ **Chudí pracující: nejnižší mzda není dostačující a někteří lidé proto raději zůstávají na sociálních dávkách.**

Minimální mzda v České republice zůstává nejnižší v EU. Obecně platí, že čistá mzda je příliš nízká ve srovnání s dávkami státní sociální podpory, což některé lidi odrazuje od práce.

## Souhrn doporučení pro vládu:

### **Podpora příjmu:**

1. Zavést posouzení majetkových poměrů a vymáhání výživného, stanovit přiměřenou úroveň potřebných zdrojů, které umožní všem dětem užívat všech práv dítěte, a vytvořit finanční mechanismy (tj. zahrnující finanční podporu státu v případě, že jeden z rodičů neplatí), které zajistí, že všichni rodiče nebo zákonní zástupci budou plnit své povinnosti.

### **Dostupnost kvalitních služeb:**

2. Zajistit přijetí zákona na (sociální) dostupné bydlení v předpokládaném časovém plánu, který by měl zajistit odpovídající legislativní úpravu práv a povinností všech zúčastněných stran, a včas a řádně zajistit dostatečné prostředky.

### **Inkluzivní trhy práce:**

3. Zvýšit úroveň minimální mzdy na 12 000 Kč a zavést přísnější kontroly dodržování pracovní legislativy zaměstnavatelů (tj. bezpečnostních norem, náhrad přesčasů a nehlášených prací).

### **Další:**

4. Revidovat insolvenční zákon a zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti tak, aby česká legislativa zaručila odpovídající podmínky ke snížení vysoké úrovně předluženosti jednotlivců.

# I. Chudoba a sociální vyloučení v České republice: REALITA SKRYTÁ ZA DATY

## Nejpalčivější problémy v České republice

- ❖ Předluženost
- ❖ Nedostatečný přístup k bydlení
- ❖ Chudoba pracujících

## Předlužení

Během let 2008 až 2014 v České republice dramaticky stoupl počet insolvenčních návrhů podaných jednotlivci (z 1 936 na 31 577).<sup>2</sup> Tyto statistiky však neberou v úvahu skupinu, která nemůže požádat o oddlužení, tedy hlavně osoby nejvíce ohrožené chudobou. Způsobila to skutečnost, že podmínky pro oddlužení jsou často příliš komplikované a odrazující (např. splacení 30 % dluhu, zaplacení nákladů na exekutory a získání souhlasu věřitelů k prominutí dluhu).

Není tedy překvapivé, že podle průzkumu provedeného mezi sociálními pracovníky Charity ČR v červnu 2015<sup>3</sup> byla předluženost označena jako nejzávažnější problém v oblasti chudoby a sociálního vyloučení<sup>4</sup> v České republice. V roce 2014 odborné sociální poradny Charity ČR registrovaly přes 27 000 příjemců, z toho 60 % žen a 40 % mužů. V celkovém objemu požádali o pomoc se svými dluhy průměrně dva z pěti klientů charitních poraden.<sup>5</sup>

Výzkumná studie provedená Asociací občanských poraden<sup>6</sup> se soustřeďuje na příjemce dluhového poradenství během roku 2014. Je založena na datech dvaceti odborných sociálních poraden specializujících se na dluhovou problematiku a dospěla k těmto závěrům: 33 % zadlužených osob mělo dluhy u bank, 36 % u nebankovních společností a 31 % mělo dluhy jiného původu. Většina z těchto dalších dluhů vyplývá z nevýhodných spotřebitelských smluv, ale také z prodlení platby nájemného u bytů ve vlastnictví obcí, poplatků za pojištění v oblasti veřejného zdraví nebo příspěvků na důchodové pojištění od osob dříve působících na volné noze, které často nemají příjmy kvůli druhotné platební neschopnosti.

<sup>2</sup> CreditReform CZ, 2014, TISKOVÁ INFORMACE: [Vývoj insolvencí v České republice v roce 2014](#).

<sup>3</sup> Pro účely této zprávy Charita ČR provedla celonárodní průzkum v červnu 2015. A to pomocí dotazníku vytvořeného poradenskou firmou [Fresno](#), která provedla celoevropský průzkum pro Caritas Europa a její členské organizace. Za všechny evropské státy budou výsledky zveřejněny ve Zprávě Caritas Cares 2015, která bude vydaná v březnu 2016. Pro český průzkum byli osloveni sociální pracovníci z odborných sociálních poraden; průzkumu se poté zúčastnilo 34 z celkového počtu 69 poraden Charity ČR.

<sup>4</sup> Celkem 79 % respondentů označilo „předluženost“ jako nejohrožavější problém. Dále se na žebříčku nejvýše umístily problémy: dlouhodobá nezaměstnanost (70 % respondentů), chudoba pracujících (50 %), přístup k bydlení (44 %) a zvyšující se nerovnosti a propasti mezi chudými a bohatými. Respondenti měli na výběr celkem 14 problémů v rámci chudoby a sociálního vyloučení. Vybrat mohli maximálně pět oblastí.

<sup>5</sup> Tato čísla nezahrnují příjemce z poraden, které se primárně zaměřují na dluhovou problematiku

<sup>6</sup> Asociace občanských poraden, 2014, Souhrnná zpráva k projektu „Dluhové poradenství za období leden 2014 až prosinec 2014“.

Z pohledu těchto zjištění se zdá současná právní úprava poskytování úvěrů a ochrany spotřebitele nedostatečná. Situaci dále zhoršuje nízká úroveň finanční gramotnosti široké části populace. Toho využívají lichváři, jejichž služby nejsou nijak regulovány.

Charita ČR vyzorovala zvýšený počet tímto způsobem postižených rodičů samoživitelů s nezaopatřenými dětmi. Příčinou jejich složité situace je často skutečnost, že jejich bývalý partner výživné neplatí vůbec nebo stanovená částka není dostačující a způsobuje (další) zadlužení rodiče samoživitele. Podle studie, kterou provedla finanční společnost KRUK, tvoří 22 % z celkového počtu dlužníků ženy;<sup>7</sup> avšak více žen (58 %) než mužů<sup>8</sup> vyhledá služby dluhového poradenství. Oficiální statistiky dále odhávají, že většina zadlužených žen (27 %) je ve věku mezi 35 a 44 lety a svůj čas věnuje výchově dětí.<sup>9</sup>

*Poté, co se Zdena rozvedla, jí soud přiřkl péči o děti. Ačkoliv byla otcí dětí stanovena výše výživného, neplatil po dva roky. Zdena podala na bývalého manžela trestní oznámení, které pro ni znamenalo další psychickou zátěž. Při soudním řízení byl otec uznán vinným z trestného činu neplacení výživného a odsouzen k odnětí svobody. Na rozsudek Zdena reagovala slovy: "K čemu mi to je? Peníze jsem stejně nedostala! Odkud ty peníze dostanu? Jak nakrmitím svoje děti?" Rozplakala se. Sociální pracovník Charity ČR vysvětluje její reakci: "Pokud otec nepracuje, nebo pracuje nelegálně a nemá žádná aktiva, klient (matka) je stále ve stejně špatné situaci. Nemá žádnou šanci získat výživné na své děti a v tomto případě neexistuje žádná náhradní finanční podpora. Nemá jak uživit své děti."*

*\*Příběh, který zaslal sociální pracovník odborné sociální poradny.*

## Přístup k bydlení

44 % sociálních pracovníků, kteří se podíleli na výše zmíněném průzkumu Charity ČR,<sup>10</sup> označilo přístup k bydlení jako jeden z nejpálčivějších problémů týkajících se chudoby a sociálního vyloučení v České republice. Vzhledem k tomu, že významný podíl služeb Charity v České republice je zaměřený na osoby bez domova, čerpá organizace ze svých znalostí a zkušeností, aby upozornila na problémy přístupu k bydlení v této zemi. Například data z Českého statistického úřadu ukazují, že zatímco v roce 2005 představovaly náklady na bydlení 16 % z výdajů průměrné domácnosti, tento podíl v roce 2012 vzrostl na 18,2 %.

<sup>7</sup> Tato čísla nezahrnují příjemce z poraden, které se primárně zaměřují na dluhovou problematiku

<sup>8</sup> Asociace občanských poraden, 2014, Souhrnná zpráva k projektu „Dluhové poradenství za období leden 2014 až prosinec 2014. CFOWorld, 2015, on-line článek: Ženy se zadlužují o pětinu méně než muži.

<sup>9</sup> Viz poznámka pod čarou 3.

<sup>10</sup> Viz poznámka pod čarou 6.

V případě domácností s nižšími příjmy je tento podíl mnohem vyšší.<sup>11</sup> Pro mnoho domácností, které v současnosti nemají možnost (znovu) získat přístup ke standardnímu nájemnímu bydlení, se ubytovny stále častěji stávají dlouhodobým nebo trvalým řešením situace (a to i v případě, že podmínky nejsou dostačující pro dlouhodobé bydlení – např. společná kuchyňka, pokud je vůbec k dispozici, většinou nevyhovuje po hygienické stránce). Tato tendence je zvláště znepokojující, protože bydlení na ubytovně lidi stigmatizuje a je často předražené, pokud pohlédneme na jeho ubohou kvalitu.<sup>12</sup> Obecně vzato se dostupnost důstojného bydlení v České republice snížila kvůli tendenci zvyšovat kauci na nájemní byty a novému právu pronajímatelů ukončit pronájem nebo nájemní smlouvu bez souhlasu soudu (podle Občanského zákoníku).<sup>13</sup>

Dále musí být zmíněna omezená dostupnost sociálního bydlení. Pokles počtu veřejně vlastněných bytových jednotek je nejvíce patrný v podílu celkového počtu bytů zpřístupněných obcemi. V roce 2015 se jednalo o pouhých 7 % (ve srovnání s 39 % v roce 1990).<sup>14</sup> V tomto ohledu musí být volná definice práva na bydlení podle obecních právních předpisů označena jako hlavní překážka v poskytování a přístupu k sociálnímu bydlení.

*Matka (29 let) dvou dětí (4 a 5 let) dříve bydlela s otcem dětí v pronájmu v rodinném domě. Kvůli fyzickému týrání se rozhodla svého přítele opustit a bála se žít s jiným partnerem. Protože si nemohla dovolit sama pronajmout byt, šla do azylového domova v Břeclavi, kde zůstala po dobu jednoho roku (podle zákona je maximální délka pobytu v domově jeden rok). Na základě doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí městského úřadu, který se ženou a jejími dětmi pracoval, byli minulý rok přesunuti do domova Charity ve stejné obci. Rodina potřebovala dlouhodobý dozor nad péčí o děti a domácnost a správou jejich financí. S ohledem na současnou právní situaci žen žijících v domovech pomohla Charita rodině přihlásit se do dalšího domova, kam se budou muset po 12 měsících z domova Charity opět přesunout. To byla pro tuto rodinu jediná možnost, protože žijí z dávek sociální podpory, které nestačí na to, aby ušetřili na kauci k pronájmu bytu. Obec neposkytuje žádné sociální bydlení a matka v současnosti není v dobré psychické kondici, což negativně ovlivňuje její možnosti při hledání dodatečných příjmů. Za stávajících podmínek se jejich situace jeví jako neřešitelná a bohužel jde o jeden z mnoha příběhů matek a dětí putujících od domova k domovu.*

*\*Charita Břeclav*

<sup>11</sup> Matoušek, R. a Snopek, J., 2014. [ASZ Metodika prostupného bydlení](#).

<sup>12</sup> Lenka Maxová, 2014. [Problems With Dormitory Housing – Is There a Way Out?](#)

<sup>13</sup> Viz poznámka pod čarou 11.

<sup>14</sup> DNES, 2015. NOVÝ ÚKOL PRO OBCE, MAJÍ ZAJISTIT BYDLENÍ.

## Chudoba pracujících

50 % sociálních pracovníků, kteří se podíleli na výše zmíněném průzkumu Charity ČR<sup>15</sup>, označilo chudobu pracujících jako jeden z nejobávanějších problémů týkajících se chudoby a sociálního vyloučení v České republice. Podle jejich názoru český pracovní trh postrádá dostatek kvalitních pracovních příležitostí. To se odráží na platech, které nedokáží pokrýt základní potřeby, jako je třeba ubytování, i v nespravedlivých pracovních podmínkách, které nutí lidi k neplacené práci přesčas. Běžně se finančně podhodnocené pracovní pozice vyskytují např. v sociálních službách a školství. Ve výrobním sektoru drží zaměstnavatelé nízké mzdy pod tlakem výhružek, že přesunou výrobu do zemí s nižšími výrobními náklady.

**Skupiny ohrožené  
chudobou s nejvyšší  
potřebou politické  
aktivity v České  
republice**

- ❖ Starší občané (65 let a více)
- ❖ Dlouhodobě nezaměstnaní
- ❖ Osoby bez domova
- ❖ Osoby s tělesným či mentálním postižením
- ❖ Rodiče samoživitelé (většinou matky)

## Dlouhodobě nezaměstnaní

91 % sociálních pracovníků, kteří se podíleli na výše zmíněném průzkumu Charity ČR,<sup>16</sup> uvedlo dlouhodobě nezaměstnané jako jednu ze skupin<sup>17</sup> s nejnaléhavější potřebou politické aktivity v České republice. Podle oficiálních údajů počet dlouhodobě nezaměstnaných rok od roku roste. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných lidí ve srovnání s celkovým počtem nezaměstnaných vzrostl z 39,7 % v roce 2013 na 43,8 % v roce 2014. Navíc stále více a více dlouhodobě nezaměstnaných není schopno najít práci ve lhůtě 24 měsíců.<sup>18</sup>

Dlouhodobá nezaměstnanost často znamená neschopnost vytvářet si finanční rezervy a mnoho lidí v České republice se dostává do dluhové pasti. Charita ČR se v praxi setkává s určitými skupinami, které jsou více náchylné k tomuto bludnému kruhu: mladí lidé, rodiče samoživitelé a lidé nad 50 let věku.

<sup>15</sup> Viz poznámka pod čarou 3. Respondenti měli vybrat maximálně 5 skupin, které považují za nejvíce ohrožené chudobou a sociálním vyloučením z možností: děti (0–17), starší lidé (nad 65 let), dlouhodobě nezaměstnaní, lidé bez domova, etnické minority (včetně Romů), migranti a uprchlíci, lidé s tělesným či mentálním postižením, samoživitelé a samoživitelky.

<sup>16</sup> Viz poznámka pod čarou 3.

<sup>17</sup> Další skupiny zahrnují osoby bez domova (85 % respondentů), osoby s tělesným či mentálním postižením, rodiče samoživitele (většinou matky), a starší občany (65 let a více).

<sup>18</sup> Průměrná doba trvání oficiální registrace osoby jako nezaměstnané obzvláště prudce vzrostla pro dlouhodobě nezaměstnané: zatímco 3. prosince 2013 průměrná doba nezaměstnanosti déle než rok byla 563 dnů, do stejného dne roku 2014 stoupla na 639 dní. (Zdroj: MPSV, odbor trhu práce, 2015. [Statistická ročenka trhu práce v České republice za rok 2014.](#))

## Osoby bez domova

Ztráta bydlení je často důsledkem ztráty zaměstnání a nezřídká vede ke ztrátě dalších sociálních kontaktů s kolegy, sousedy nebo rodinnými příslušníky, ke zhoršení zdravotního stavu, zadluženosti a dalším aspektům sociálního vyloučení.<sup>19</sup> Většina lidí využívá nocleháren a terénních programů pro osoby bez domova. V roce 2014 bylo v rámci Charity ČR poskytováno 167 registrovaných služeb pro osoby bez domova a Charita pomohla více než 26 000 uživatelům těchto služeb.<sup>20</sup>

Dlouhodobá analýza ukázala nárůst počtu osob bez domova a lidí vyloučených ze systému bydlení. Podle nedávných odhadů se počet lidí v České republice, kteří přespávají na ulici, pohybuje okolo 30 000. Dále se odhaduje, že 60 000 lidí přespává na ubytovnách, což znamená nestabilní a nestandardní ubytování. Přibližně 100 000 lidí v České republice je navíc ohroženo ztrátou bydlení.<sup>21</sup>

Nedostatek dostupného bydlení, neochota obcí převzít zodpovědnost za zlepšení životních podmínek osob bez domova, stejně jako nepřipravenost tradičních nástrojů veřejné politiky můžeme označit za hlavní důvody této neblahé tendence. Připomeňme, že Česká republika v současnosti není napojena na žádný mezinárodní informační systém sbírající data o bezdomovectví.<sup>22</sup>

*Po vyučení knihařem začal Jiří (nyní 30) pracovat a založil si rodinu. Po dvou letech se partnerství rozpadlo a Jiří opustil partnerku a dceru. Když mu bylo 24, přišel o zaměstnání a vrátil se k rodičům. Prodal své knihy a začal si půjčovat od nebankovních společností. Několikrát byl v Praze zadržen revizory MHD a pokutován (běžný způsob, jak se Češi zadlužují). Krůček po krůčku ztrácel schopnost vyrovnávat se s životními nároky. Po hádkách s rodiči se odstěhoval do squatu, kde byl v roce 2011 kontaktován pracovníkem terénního programu Farní charity Beroun.*

*Během dvouleté spolupráce Charity byl Jiřímu znovu vydán průkaz totožnosti, byl registrován na úřadu práce a začal pobírat podporu v nezaměstnanosti. Charita mu dále pomohla zajistit dostupné bydlení na ubytovně.*

*Jiří bydlí na ubytovně již dva roky a pobírá sociální dávky. Ačkoliv by rád našel práci, kvůli svému nadměrnému zadlužení se obává, že pokud by nedostával peníze v hotovosti, velká část jeho výplaty by byla zabavena a současně by přišel o další sociální příspěvky. Celkově vzato by měl nižší příjem než doposud a nevládl by platit dále za ubytování. Hledá tedy zaměstnavatele, který by byl ochotný vyplácet mu mzdu v hotovosti. I tak se Jiří snaží zachovávat každodenní pracovní rutinu a navštěvuje denní centra pro lidi bez domova ve Farní charitě Beroun, kde v rámci aktivizačního programu zametá ulice.*

\* Farní Charita Beroun

<sup>19</sup> Viz poznámku č. 11.

<sup>20</sup> Charita Česká republika, 2015. Výroční zpráva 2014.

<sup>21</sup> Viz poznámka pod čarou 11.

<sup>22</sup> Prudký in MPSV, 2015. [Konsensuální konference o bezdomovectví v ČR 2014](#).



# TŘI PILÍŘE AKTIVNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

## Překážky v dosahování aktivního začlenění v České republice

- ❖ Podpora příjmu
- ❖ Inkluzivní trhy práce
- ❖ Dostupnost kvalitních služeb

## 1. Vhodná podpora příjmu

V České republice jsou systémy podpory příjmu dostupné, ale s omezením. Kromě toho mohou být pro pokrývání základních životních potřeb považovány za nedostatečné.

Z vnitřního průzkumu provedeného pro účely této zprávy Charitou ČR vyplynulo: 77 % sociálních pracovníků uvedlo, že přiměřená podpora příjmu je lehce dosažitelná, avšak čekací doba – až tři měsíce - je dlouhá, což bylo zdůrazněno jako hlavní problém. V souvislosti s přiměřeností podpory příjmu při pokrývání základních potřeb bylo 53 % respondentů názoru, že parametry minimálních příjmů v České republice nejsou dostatečné.<sup>23</sup> Hlavní důvod pro takové hodnocení byla skutečnost, že výše těchto příspěvků je příliš nízká, aby pokryla náklady na důstojný život. Navíc skutečnost, že tyto příspěvky, považované za podporu příjmu, jsou svázány se situací “nezaměstnanosti” osoby, ještě více demotivuje od hledání zaměstnání, které je také často finančně podhodnoceno, zatímco osobní výdaje mají při práci naopak tendenci stoupat (např. doprava, jídlo, atd.).

*Matka samoživitelka (36) se dvěma dětmi (v předškolním a školním věku) nedostává žádné výživné. Rodina bydlí v pronájmu, matka hledá práci. Má středoškolské vzdělání a ráda by pracovala v administrativě, ale má také zájem o manuální práci (prodavačka, servírka nebo pomoc v kuchyni). V současnosti pobírá sociální dávky a příspěvek na bydlení - důležitou pomoc při placení nájmu. V minulosti vykonávala letní brigádu, která jí přinesla další příjem na následující čtvrtletí, avšak vždy měla problémy s penězi vyjít. Pro účely znázornění vlivu napojení podpory příjmu na stav nezaměstnanosti jedince použili sociální pracovníci Charity ČR případ této matky a spočítali výdaje na pokrytí základních potřeb. Výsledek ukázal, že aby získala podobnou částku, jako když pobírala dávky, musela by dlouhodobě vydělávat 14 000 Kč (bez výdajů na dopravu, hlídání dětí, atd.). Vzhledem k předpokladům klientky a pracovním místům v regionu je takovou výši mzdy téměř nemožné získat. Navíc, pokud by práci sehnala a zase o ni přišla, musela by čekat až do příštího čtvrtletí, než by jí opět vyvstal nárok na jakékoliv dávky sociální podpory. Není tedy překvapivé, že lidé v obdobných situacích pracují nelegálně nebo jsou nuceni docházet do dvou zaměstnání, aby vyšli s penězi.*

*\* Příběh, který zaslal sociální pracovník odborné sociální poradny Racek v Táboře.*

<sup>23</sup> Pozn.: byly zahrnuty možnosti „nedostatečné“ a „velmi nedostatečné“



## 2. Inkluzivní trhy práce

V rámci průzkumu provedeného za účelem této zprávy<sup>24</sup> byla sociálním pracovníkům Charity ČR položena otázka, zda věří, že se pracovní trh v ČR stává více inkluzivním. 48 % respondentů s tímto tvrzením nesouhlasilo a 9 % zcela nesouhlasilo.<sup>25</sup> Jako hlavní překážku inkluzivnějšího pracovního trhu respondenti uváděli nedostatečnou podporu kvalitního zaměstnání – základní součást tohoto pilíře aktivního začleňování. Hlavním problémem jsou zde nejisté pracovní podmínky, protože práva zaměstnanců jsou značně porušována.

*„Problém vidím v přístupu zaměstnavatelů: nabízí práci na černo, případně preferují dohody o provedení práce místo hlavního pracovního poměru, často nenabízí žádné benefity a péči o zaměstnance.“*

Reakce k tématu inkluzivní trhy práce od sociálního pracovníka, který se účastnil výzkumu Charity ČR

Navíc podle nedávné zprávy agentury Eurostat má Česká republika čtvrtou nejnižší minimální mzdu v Evropě. Pokud jde o podíl mediánové mzdy, minimální mzda v České republice tvoří dokonce pouhých 40 % mediánového příjmu. To je nejnižší hodnota v EU.<sup>26</sup> Celkem 120 000 zaměstnanců (6 % všech zaměstnaných) v současnosti dostává minimální mzdu,<sup>27</sup> která nyní činí 9 200 Kč.<sup>28</sup> Dalších 100 000 zaměstnanců si vydělá jen o něco více, než je hmotná nouze. Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi z roku 2006<sup>29</sup> má stát upravovat výši minimální mzdy na základě zvyšování cen spotřebního zboží (tzv. indexace). To se však ve skutečnosti neděje a podíl pracujících lidí ohrožených chudobou v České republice se zvýšil z 3,6 % v roce 2008 na 4 % v roce 2013.<sup>30</sup> Minimální mzda je navíc často nižší než sociální dávky, což vede k demotivaci těch, kteří hledají práci.

Komentáře k vnitřnímu průzkumu provedenému pro účely této zprávy Charitou ČR na téma přiměřenosti příjmu a podpory inkluzivního trhu práce zdůraznily, že mezi takovými schémata dávek a běžně vyplácenými mzdami je jen velice malý rozdíl (mzda je často téměř rovna minimální mzdě). Minimální mzda nedokáže pokrýt základní potřeby, což může mít za následek, že lidé zvyklí žít ze sociálních dávek jsou demotivováni pracovat.

Český pracovní trh diskriminuje zejména ty, kteří si přejí pracovat na zkrácený úvazek, propuštěné z výkonu trestu, etnické menšiny, osoby starší 50 let, dlouhodobě nezaměstnané, rodiče samoživitele - především matky, a čerstvé absolventy. Dotazovaní pracovníci Charity ČR vysvětlují: „Největším problémem je vysoká nezaměstnanost, což dovoluje zaměstnavatelům vybírat si ty nejhodnější zaměstnance, tedy nejčastěji ne ty, kteří již jsou sociálně vyloučeni. Diskriminace při výběrovém řízení je běžná praxe.“ Navíc trend přesouvání produkce na cizí trhy práce s nižšími mzdami a zároveň importování levnějších produktů ze zahraničí prohlubuje diskriminační praktiky na trhu práce. Kromě toho snížení dotací EU pro odvětví zemědělství vedlo ke snížení příjmů pro zemědělce a ke ztrátám pracovních míst v tomto odvětví.

<sup>24</sup> Viz poznámka pod čarou 3.

<sup>25</sup> Pozn.: Další možnosti byly „zcela souhlasím“ a „souhlasím“.

<sup>26</sup> Eurostat, 2015. [National Minimum Wages in the EU. Monthly minimum wages in euro varied by 1 to 10 across the EU in January 2015. Variation reduced to 1 to 4 when expressed in PPS.](#)

<sup>27</sup> Evropská komise, 2014. [European Minimum Income. Network country report: Czech Republic. Analysis and Road Map for Adequate and Accessible Minimum Income Schemes.](#)

<sup>28</sup> Viz poznámka pod čarou 26.

<sup>29</sup> č. 11/2006 Sb., zákon o pomoci v hmotné nouzi.

<sup>30</sup> Eurostat, 2015. [In-Work at-Risk-of-Poverty Rate.](#)

### 3. Dostupnost kvalitních služeb a základních práv

Podle průzkumu provedeného pro účely této zprávy se dle názoru sociálních pracovníků v posledních letech mírně zlepšila dostupnost kvalitních služeb.<sup>31</sup>

Veřejné zdravotní pojištění není k dispozici všem cizincům s dlouhodobým povolením k pobytu, což jim ztěžuje dostupnost zdravotních služeb, protože povinné smluvní zdravotní pojištění obsahuje řadu výluk a může vést k zadlužení.

#### Přístup k základním právům

**Přístup k právům  
v České republice je  
pro osoby ohrožené  
chudobou a sociálním  
vyloučením omezený**

- ❖ Právo na práci
- ❖ Právo na bydlení
- ❖ Právo na důchod
- ❖ Právo na rovné zacházení a ochranu před diskriminací
- ❖ Právo na přístup ke spravedlnosti

Hlavní problémy spojené s právem na práci jsou způsobené nepřiměřeně nízkými mzdami, které jsou navíc nabízeny bez smlouvy a/nebo za nejistých podmínek (bez přestávek, nebo s přesčasy a s použitím neetického zacházení) a také slíbená mzda často nebývá vůbec vyplacena.<sup>32</sup>

V souvislosti s právem na bydlení<sup>33</sup> je nutno poznamenat, že český právní řád zahrnuje toto právo pouze v obecné rovině – nestanovuje žádné konkrétní povinnosti, metody a formy jeho použití. Nedostupnost důstojného bydlení je často řešena s použitím alternativních forem podřadného bydlení, jako jsou ubytovny. Podle zkušeností Charity ČR je běžnou praxí diskriminující chování vůči nájemníkům, jako jsou matky samoživitelky s dětmi, velké rodiny, přistěhovalci a etnické menšiny – a to dokonce i ve velmi omezeném bytovém sektoru (např. obce upřednostňují kandidáty, kteří splatí své dluhy, ačkoliv se nalézají níže na čekací listině) – zatímco se množí případy vystěhování bez soudního rozhodnutí.

V souvislosti s právem na důchod: všichni zaměstnaní lidé jsou povinni platit příspěvek do fondu sociálního zabezpečení, ale nárok na vyplacení důchodu jim vzniká až po odpracování 35 let. Tento princip je nespravedlivý, protože osoba, která odpracovala méně než 35 let, také přispívala, ale nemá nárok na získání poměrné výše důchodu. Tato situace znepokojuje rostoucí skupinu lidí, kteří se dostávají do důchodového věku, a musí být urychleně vyřešena.

Ohledně práva na přístup ke spravedlnosti budiž poznamenáno, že advokáti pracující pro bono, kteří jsou Právníkou komorou určeni, aby hájili práva klientů, ne vždy vykonávají svou práci naplno, a proto právní spory často ovlivňuje výše majetku strany sporu. V tomto ohledu je Charita ČR znepokojena nepřiměřenou výší poplatků požadovanou exekutory (tedy lidmi, kteří zabavují majetek).

<sup>31</sup> Pozn.: 58 % sociálních pracovníků uvedlo k výroku „služby se v uplynulých letech staly dostupnější“, že částečně souhlasí, 23 % uvedlo, že souhlasí, 12 % nesouhlasilo, naprostý nesouhlas vyslovilo pouze 6 %.

<sup>32</sup> Diakonie České republiky, 2015. NEJISTÁ PRÁCE, JINÉ FORMY VYKOŘIŠTĚNÍ A NUCENÁ PRÁCE.

<sup>33</sup> Rada Evropy, 1996. [European Social Charter \(revised\). Part II. Article 31.](#)

## II. Jak efektivní jsou politická opatření České republiky v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení?

Národní Zpráva o české republice<sup>34</sup> zveřejněná Evropskou komisí v únoru 2015 neodráží hlavní problémy a realitu chudoby a sociálního vyloučení v Česku. Dokument se nezaměřuje na problém předluženosti, které vede mnoho lidí do pasti chudoby. Problém stále omezenějšího přístupu k bydlení ve zprávě navíc není zmíněn vůbec. Pokud jde o chudobu pracujících, hovoří zpráva pouze o zdanění práce, ale neřeší vůbec problém nepřiměřených mezd. Kromě toho způsobu, jakým jsou prezentovány tendence ohledně nezaměstnanosti, neodrážejí realitu problémů, se kterými se setkávají dlouhodobě nezaměstnaní.

Podobně tak Národní program reforem (NPR)<sup>35</sup> publikovaný vládou ČR rovněž v roce 2015 jen částečně zahrnuje zmíněné problémy. Například předluženost domácností a nízké mzdy zde nejsou zmíněny vůbec. Tento dokument nepředpokládá ani žádná opatření k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti.

Obecně lze říci, že současná vládní politika v České republice se zaměřuje jen na některé dílčí problémy spojené s chudobou a sociálním vyloučením. Například žádný z návrhů nereaguje dostatečně na potřebu dále revidovat insolvenční zákon, zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti ani zákon o pomoci v hmotné nouzi. Poslední novela zákona o pomoci v hmotné nouzi zavedla nerovné podmínky pro získání příspěvků na bydlení, protože každá obec může nyní stanovit vlastní pravidla. Zvýšení míry bezdomovectví, které bylo pozorováno v některých oblastech, může být považováno za přímý důsledek této novely. V této souvislosti musí být také zdůrazněno, že opatření uvedená v rámci „Koncepce sociálního bydlení v České republice pro období let 2015-2025“<sup>36</sup> postrádají jasnou definici role obcí, což je zhoršeno faktem, že zákon o obcích vymezuje právo na bydlení jen velmi volně.<sup>37</sup>

Kromě toho, český NPR za rok 2015 prosazoval novou koncepci sociálního bydlení. Je třeba upozornit, že toto politické opatření již zaostává za svým plánem realizace, což ohrožuje dosažení jeho očekávaných výsledků. V rámci tohoto vývoje se Charita ČR aktivně účastnila „První národní konsensuální konference o bezdomovectví“,<sup>38</sup> kde byla mimo jiné vyzdvihnuta potřeba řešit problém předluženosti jednotlivců.

„Národní plán pro vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením pro období let 2010–2014“<sup>39</sup> nezahrnuje početné studenty se zvláštními potřebami. Dokument se rovněž nezaměřuje na právo nenarozeného dítěte na zdraví. V této souvislosti je třeba zmínit časté a nadbytečné posudky příjemců invalidních důchodů jako diskriminační praktiku, která způsobuje mnohým příjemcům komplikovanou administrativní zátěž. Očekáváme, že pokud bude schválena plánovaná reforma zákona o sociálních pracovnících, přinese negativní dopad a zátěž odborníkům, kteří v tomto sektoru pracují. Za pozitivní krok správným směrem může být považováno zavedení zákona o dětské skupině, nicméně na skutečný dopad je třeba vyčkat.

---

<sup>34</sup> Evropská komise, 2015. [Country Report Czech Republic 2015](#).

<sup>35</sup> Vláda České republiky, 2015. [National Reform Programme Czech Republic 2015](#).

<sup>36</sup> Čeká na schválení Vládou ČR.

<sup>37</sup> Říká, že obec se musí postarat o vytvoření podmínek pro vývoj sociální péče a potřeby svých občanů v souladu s místními podmínkami a praktikami. [Viz zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích \(obecní zřízení\)](#).

<sup>38</sup> Viz webová stránka konference: <http://www.bezdomovectvi.info/cs/>.

<sup>39</sup> Viz <http://www.icv.vlada.cz/assets/vydavatelstvi/vydane-publikace/National-plan-for-the-creation-of-equal-opportunities-for-persons-with-disabilities-2010-2014.pdf>.

## Jaké politiky jsou zapotřebí k efektivnějšímu řešení chudoby a sociálního vyloučení?

Aby bylo možné více zpřístupnit systém osobám ohroženým chudobou a sociálním vyloučením, je třeba v České republice změnit podmínky oddlužení. K tomu je nanejvýš nutné provést revizi zákonů souvisejících s předlužením, mj. insolvenčního zákona a zákona o exekutorech a exekuční činnosti.

Zákon o sociálním bydlení musí vstoupit v platnost bez odkladu podle plánu (1. 1. 2017) a začít systematicky řešit situaci v sektoru bydlení v ČR. To také znamená, že pozorovaný trend směrem k ubytovným musí být zvrácen. V tomto směru hrají hlavní roli územní samosprávné celky, protože jim v nedávné době byla předána zodpovědnost za distribuci příspěvků na bydlení (proces byl přerušen kvůli chybějící jednotné metodice distribuce těchto příspěvků). Proto je nutné uplatnit národní doporučení týkající se zlepšení přístupu k bydlení.

V této souvislosti by EU mohla podpořit vládu ČR v efektivnějším řešení problémů chudoby a sociálního vyloučení poskytnutím finanční a politické podpory k vyřešení problému přístupu k bydlení. A také poskytnout jasná doporučení, jak řešit problém předlužení jednotlivců (nejen státního rozpočtu).

## Dopad reforem systému sociální ochrany

### Reformy a modernizace systému sociální ochrany v České republice

- ❖ Reformy byly zaměřeny na rozpočtové škrty a byly provedeny určité kroky k částečné reformě některých aspektů systému sociální ochrany.
- ❖ Osoby v největším ohrožení chudobou a sociálním vyloučením obtížněji dosahují na služby a příspěvky sociální ochrany.

Některé nedávné reformy systému sociální ochrany mají negativní dopad na chudobu a sociální vyloučení v České republice.

### ***Příklad neefektivní politiky nebo programu spojeného s pilířem přístupu ke službám aktivního začleňování***

Novela zákona o pomoci v hmotné nouzi, která znamenala přenesení rozhodování o schvalování příspěvků na bydlení na obce. Výsledkem této spontánní novely byla nerovná kritéria pro osoby v nouzi v různých částech České republiky, což vedlo ke zvýšení počtu osob bez domova, zvláště pak v určitých oblastech.

## Využití fondů EU v České republice

- ❖ Česká republika má Operační program ESF, který se zaměřuje právě na podporu zaměstnanosti a sociálního začleňování v programovém období do roku 2020.
- ❖ Charita ČR se bude podílet na zavádění tohoto programu.

Charita ČR se (prostřednictvím České biskupské konference a Evropské sítě proti chudobě – EAPN ČR) podílela na plánování procesu Evropských strukturálních a investičních fondů pro období let 2014–2020 v České republice. Žádný z jejích návrhů však nebyl do programu zahrnut. Nicméně se očekává, že Charita ČR se bude podílet na přímém využití těchto fondů. Organizace je také přítomna v Monitorovacím výboru (MV) Operačního programu Zaměstnanost (OP Z) v České republice. Plánovaná opatření OP Z zahrnují: deinstitucionalizaci rezidenčních služeb; vývoj nového modelu služeb, který podporuje sociální začlenění; zavedení komplexních programů a vytváření podmínek (mimo individuální oblasti), které podporují sociální začleňování osob; činnosti za účelem rozvoje a zlepšení výkonu činností v sociální práci; posílení kompetence sociálních pracovníků, zejména prostřednictvím vzdělávání atd. Charita Česká republika věří, že tato plánovaná opatření dovedou přiměřeně snížit míru chudoby a sociálního vyloučení.

Kromě toho zástupci Charity ČR působí v pracovní skupině Fondu pro evropskou pomoc nejchudším v zemi (FEAD) a měli příležitost vyjádřit se k připravovaným dokumentům, jako je „Věcné hodnocení kvality projektu.“

### III. Zkušenosti Charity ČR: iniciativy, které byly efektivní při řešení chudoby a sociálního vyloučení

Charita ČR se podílela na následujících iniciativách, které měly pozitivní dopad na snížení chudoby a sociálního vyloučení v České republice:

#### PRÁCE A BYDLENÍ PRO OSOBY BEZ DOMOVA

[https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/novinky/Pages/restart\\_prvni.aspx](https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/novinky/Pages/restart_prvni.aspx)

#### Projekt “Restart@Siemens”

##### Popis

Projekt je příkladem spolupráce mezi třemi hlavními poskytovateli preventivních sociálních služeb – Charity ČR, Armády spásy a Naděje, které mají pobočky po celé zemi a pro které jsou osoby bez domova cílovou skupinou, a společností Siemens. Poskyvatelé sociálních služeb vybírají a navrhují uchazeče o zaměstnání většinou z jejich ubytovacích služeb, dohlížejí na ně v procesu podávání žádosti a podporují je prostřednictvím poradenství (po dobu jednoho roku od získání zaměstnání). Dále

poskytují zaměstnancům Siemens školení o způsobu spolupráce se svými novými kolegy, kteří si prošli sociálním vyloučením. K tomu Siemens poskytuje školicí program a také ubytování. Pokud školená osoba úspěšně projde zkušební dobou, bude jí nabídnuta dlouhodobá pracovní smlouva. Projekt je podporován Ministerstvem práce a sociálních věcí.

### **Řešený problém**

---

Tento projekt řeší problém spojený s pilířem aktivního začleňování „inkluzivní trhy práce“ se zaměřením na začlenění osob bez domova.

### **Výsledky**

---

Projekt byl zahájen na jaře 2015. V době kompletece této zprávy již tři osoby získaly pracovní smlouvu. Dalších 24 osob bude během následujících dvou let proškoleny společností Siemens a nastoupí do zaměstnání na zkušební dobu.

### **Inovativní funkce a faktory úspěchu**

---

Kombinace přístupu k zaměstnání a bydlení. Kooperace s nevládními organizacemi a soukromou společností by mohla sloužit jako průkopnický projekt pro další spolupráci.

## **SPECIALIZOVANÉ ŠKOLENÍ PRO SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY**

<http://www.caritas-vos.cz:8086/index.php?page=projekt-op-lzz>

## **Projekt „Vzděláváním k efektivním sociálním službám“**

### **Popis**

---

Cílem tohoto projektu, kterého se Charita ČR zúčastnila jako partner, bylo systematicky prohlubovat odbornou a manažerskou kvalifikaci pracovníků sociálních služeb tak, aby služby, které poskytují, měly větší dopad, čímž zlepšily jejich kvalitu. Projekt byl veden Vzdělávacím střediskem Caritas Vyšší odborné školy sociální Olomouc.

### **Řešený problém**

---

Projekt lze zařadit do pilíře aktivního začleňování „dostupnost kvalitních služeb“ se záměrem zvyšovat kvalitu poskytovaných služeb (např. sociálními pracovníky).

### **Výsledky**

---

Konalo se 150 veřejných kurzů (každého kurzu se zúčastnilo v průměru 15 návštěvníků) a také tříступňové konzultace ve třiceti službách po celé ČR. Sto pracovníků využilo možnosti absolvovat stáž ve svém oboru.

### **Inovativní funkce a faktory úspěchu**

---

Celoživotní vzdělávání za účelem zlepšení kvality poskytovaných sociálních služeb.

## IV. Doporučení pro řešení popisovaných problémů

**Doporučení 1: Revidovat insolvenční zákon a zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti tak, aby české právo poskytovalo přiměřené podmínky ke snížení vysoké úrovně předlužení.**

- a) Snížením současného limitu pro oddlužení (nyní činí 30 % dluhu), který nyní zvýhodňuje osoby s majetkem nebo stálým zaměstnáním.
- b) Snížením atraktivity osobních půjček a nastolením přísnějších pravidel regulace míry osobních dluhů (např. prostřednictvím povinností věřitele).
- c) Zavedením transparentnějších mechanismů regulace dluhů pro rodiny (např. povinný písemný souhlas partnera /druha žadatele o půjčku, povinnost informovat oba partnery o kriminální činnosti (např. insolvenční).
- d) Zavedením jasnějších pravidel (tj. zákonů), které regulují kompetenci veřejných a soukromých vymahatelů (včetně soudních vykonavatelů, exekutorů) a které definují základní položky v domácnosti (tj. předměty, které mohou nebo nemohou být zabaveny v případě, že je k vymáhání pohledávek uplatněna exekuce).
- e) Použitím přísnějších pravidel ochrany spotřebitele v oblasti propagování půjček.
- f) Zlepšením výuky finanční gramotnosti ve školách, školeních pro dospělé a šířit osvětu prostřednictvím veřejných médií.
- g) Zamezením nebo omezením možnosti uplatnění exekuce na důchody, sociální příspěvky a v případě nízké mzdy při vymáhání pohledávek.

⇒ **Řešený problém v případě zavedení těchto doporučení:** Předlužení jednotlivců a rodin.

⇒ **Vládní orgány, které by toto opatření mohly provést:** Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra.

⇒ **Politický rámec:** Směrnice EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru,<sup>40</sup> Evropský program pro spotřebitele Evropské komise,<sup>41</sup> zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v úplném znění, č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v úplném znění.

⇒ **Jak by Evropská komise mohla podpořit toto opatření:** Poskytnutím politických doporučení na míru (např. Zpráva o České republice, Specifická doporučení k národnímu programu reformy), která by řešila problém předluženosti v takovém rozsahu, jako je tomu v této zprávě.

**Doporučení 2: Zaručit, že v předpokládaném časovém plánu bude zaveden zákon o sociálním (dostupném) bydlení, který by zajistil přiměřenou právní regulaci práv a povinností všech stran a řádné a včasné přiřazení dostatečných prostředků.**

⇒ **Řešený problém v případě zavedení těchto doporučení:** Omezený přístup k dostupnému bydlení, zvýšená míra bezdomovectví a zvyšující se počet osob ohrožených sociálním vyloučením.

---

<sup>40</sup> Viz: [Directive 2008/48/EC](#).

<sup>41</sup> Viz: [COM\(2012\) 225 final](#).



- **Vládní orgány, které by toto opatření mohly provést:** Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí, kraje a obce.
- **Politický rámec:** Koncepce sociálního bydlení v České republice pro období 2015–2025, Evropská sociální charta (článek 31),<sup>42</sup> a Doporučení Evropské komise o aktivním začleňování osob vyloučených z pracovního trhu (pilíř “dostupnost kvalitních služeb”).
- **Jak by Evropská komise mohla podpořit toto opatření:** Vyzýváním ke splnění plánovaných opatření, která podporují sociální bydlení tak, jak je uvedeno v českém Národním programu reformy za rok 2015 (koncepce sociálního bydlení měla být schválena vládou v dubnu 2015, ale to se nestalo. Vstup zákona o sociálním bydlení v platnost je plánován na 1. ledna 2017 a měl by být založen na této koncepci).

**Doporučení 3: Zvýšit úroveň minimální mzdy na 12 000 Kč a zavést přísnější kontroly dodržování pracovního práva zaměstnavateli (např. bezpečnostních norem, kompenzace přesčasů a nehlášené práce).**

- Řešený problém v případě zavedení těchto doporučení: Nízká minimální mzda, nejisté pracovní podmínky, nedostatečná odměna za práci, chudoba pracujících, chybějící motivace k práci, dlouhodobá nezaměstnanost, využívání sociálních dávek, smíření se sociálním vyloučením, protože se nevyplatí situaci řešit.
- **Vládní orgány, které by toto opatření mohly provést:** Ministerstvo práce a sociálních věcí, Státní úřad inspekce práce.
- **Politický rámec:** Doporučení Evropské komise o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce (pilíř “inkluzivní trhy práce”), český zákon o inspekci práce z března 2015, zákoník práce přijatý zákonem č. 262/2006 Sb., úmluva Mezinárodní organizace práce ILO č. 81 a č. 129 (obě ratifikované Českou republikou v roce 2011<sup>43</sup>).
- **Jak by Evropská komise mohla podpořit toto opatření:** Vyzýváním ke zvýšení minimální mzdy a zavedením přísnějších kontrol inspekce práce v ČR.

**Doporučení 4: Zavést posuzování majetkových poměrů v souvislosti s výživným na děti,<sup>44</sup> stanovit přiměřenou míru potřebných prostředků, které by všem dětem<sup>45</sup> umožnily užívat veškerých práv dítěte, a stanovit finanční mechanismy (tj. včetně finanční podpory státu v případě, že jeden z rodičů neplatí), které by umožnily všem rodičům nebo zákonným zástupcům plnit jejich povinnosti.**

- **Řešený problém v případě zavedení těchto doporučení:** Dětská chudoba, nedostatečná úroveň a mechanismy podpory příjmu, předlužení rodičů samoživitelů (z důvodu neplacení výživného) a zvyšování nerovnosti.

<sup>42</sup> Viz poznámka pod čarou 33.

<sup>43</sup> ILO, 2015. [Czech Republic. Labour Inspection Structure and Organisation.](#)

<sup>44</sup> tj. tím, že založí jeho výpočet na příjmu obou rodičů a bude požadovat přiměřenou výši výživného.

<sup>45</sup> S ohledem na konkrétní potřeby dítěte.

- **Vládní orgány, které by toto opatření mohly provést:** Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo spravedlnosti.
- **Politický rámec:** Doporučení Rady Evropy č. R (82) 2 o zálohových platbách výživného na dítě státem, Doporučení Evropské komise o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce (pilíř „přiměřené podpory příjmu“), Doporučení Evropské komise o Investování do dětí: Východisko z bludného kruhu znevýhodnění, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a navrhovaný zákon o zálohovém (náhradním) výživném.
- **Jak by Evropská komise mohla podpořit toto opatření:** Tím, že bude naléhat na českou vládu, aby zavedla Doporučení Rady Evropy č. R (82) 2, které bylo přijato Výborem ministrů Rady Evropy v únoru 1982, a tím, že bude naléhat, aby se státy zaručily přispívat na výživné nezaopatřených dětí v případě, že povinná osoba tuto povinnost nesplňuje, a také tím, že bude podporovat státy, aby vytvořily systém záloh na výživné na děti.<sup>46</sup>



*Tato publikace získala finanční podporu z programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace „EaSi“ (2014–2020).  
Pro další informace, prosím, konzultujte: [ec.europa.eu/social/easi](http://ec.europa.eu/social/easi)*

---

<sup>46</sup> Již 16 evropských států v současnosti zajišťuje výživné na děti, Česká republika však mezi ně nepatří.